

HELAL KAZANÇ VE ZEKÂTIN ÖNEMİ

es-Salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn Muhammedini'l-Mustafâ ve alâ âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihşânin ilâ yevmi'd-dîn.

Emma ba'dü.

Fe-kâle Resûlullah sallallahu teala aleyhi ve sellem.

إِذَا أَدَّيْتَ الزَّكَاةَ فَقَدْ قَضَيْتَ مَا عَلَيْكَ، وَمَنْ جَمَعَ
مَالًا حَرَامًا، ثُمَّ تَصَدَّقَ بِهِ لَمْ يَكُنْ لَهُ فِيهِ أَجْرٌ، وَكَانَ
عَلَيْهِ إِضْرُهُ.

İzâ eddeyte'z-zekâte fe-kad kadayte mâ aleyke ve men cemea mâlen harâmen sümme tasaddaka bihî lem yekün lehû fîhi ecrün ve kâne aleyhi isruhû.

Ebû Hüreyre radiyallahu anh'ten, Beyhâkî ve Hâkim rivayet etmişler ki Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz şöyle buyurmuş:

İza eddeyte'z-zekâte. "Sen zekâtını ödediğin zaman." Fe-kad kadeyte mâ aleyke. "Boynuna borç olan bir vazifeyi eda etmiş olursun."

Malını da temizlemiş olur. Çünkü zekât zaten “temizlemek” mânasına geliyor. İçinden fakirin hakkı verilince mal temiz oluyor. İçinde fakirin hakkı olan zekât verilmeden kalınca mal haramlı mal oluyor, pis mal oluyor, onun için oradan o çıkarılacak, zekâtı verilecek. Verildiği zaman sen üzerine düşmüş olan görevi yapmış olursun, biter elhamdülillah.

Zaten cimrilikle, cömertliğin sınırı zekâtıdır. Bir insan zekâtını vermemişse, vermiyorsa... Vermemekteyse cimri, pinti, hasis bir adam!

Neden?

Allah kendisine kırk bölük mal vermiş; kırk bölük maldan bir bölüğünü fakirlere veremiyor.

Kırkta birini ver bari!

Onu bile veremiyor; cimri, pinti bir adam demek ki.

Bir şey daha ilave buyuruyor Peygamber Efendimiz:

Ve men cemaa mâlen harâmen. “Kim haram mal toplarsa; hırsızlıktan, rüşvetten, yol kesmekten, zulümden, gadirden, insanları aldatmaktan, cuma günü haram olan vakitte çalışıp kazanmaktan veya helal olmayan bir

kazanç şekliyle para kazanmaktan, içki satmaktan veya fuhuş yapmaktan neyse bir insan haram bir mal toplarsa." *Sümme teseddaka bihi*. "Sonra onunla zekât ve sadaka vermeye kalkarsa."

Duyuyoruz ki falanca kadın piyango bileti satmış, para kazanmış. Piyango kumar. Bahsi müşterek. Paralar ortaya toplanıyor; ondan sonra birisi kazanıyor, ötekiler kaybediyor.

a. Piyango Haram

Kumar yasak, haram, piyango haram. Bu piyangoonun biletini satmış, kazanmış, sonra da gitmiş, falanca yere bir cami yaptırmış.

Sonra Kütahya'da duyduk ki kötü kadının birisi, namusunu satan birisi o kazancıyla bir cami yaptırmış bir cami yaptırmış. Tabi tevbekâr olmuştur da yaptırmıştır ama neticede parasının kaynağı o.

"Kim böyle bir haramdan mal toplar da sonra onunla sadaka verir, zekât verirse..."

Lem yekün lehû fîhi ecrün. "Onun onda bir kazancı olmaz."

Çünkü haram; haramdan öyle bir sevap almaz.

Ve kâne aleyhi isruhû. “Vebali de onun üzerinde kalır.”

Tasadduk bile etse, haram kazanmasının vebali omuzlarını çökertecek gibi üzerinde kalır.

O halde bir müslümanın önce kazancının helal olmasına çok dikkat etmesi lazım!

Helal kazançlar nedir?

Usûlüne uygun yapılırsa, yalan yere yemin edilmeden, aldatılmadan yapılırsa ticaretten kar helaldir. Tarlayı ekti biçti, mahsul aldı, sattı ziraatten helaldir. Bedeninin gücüyle çalıştı veya fikir gücüyle veya bileğindeki sanatla çalıştı; tornacılık, tesviyecilik, terzi-lik, berberlik neyse helaldir.

Parayı helal yollarla kazanacak, alınının teriyle kazanacak, kazancına haram karıştırmayacak. Bu birinci vazife. Çocuğuna ve kendisine haram lokma yedirmeyecek, hanımına yedirmeyecek. Çünkü haram lokma yedi mi o haram lokma vücuda yarar, vücudunun bir yerinde o gıdadan istifade edilir, bir yerine bir hücre, bir et noktası oluşur, gelir. Haramdan oluşan ete de ancak cehennem yakışır. Müslüman bile olsa cehennem ateşine girecek, yanacak; ondan sonra çıkacak.

Onun için haram yememek çok önemli. Gayri meşrû yoldan kazanmamak; meşru yoldan, helal yoldan kazanmak çok önemli. Helal malına haram katıştırmamak çok önemli.

Miras da helal. Belki en helal şeylerden birisi miras. Sonra cihattan savaşıp elde edilen ganimet helal. Böyle bir yolla kazancını sağlayacak, bu bir.

b. Zenginın Helal Malında Fakirin Hakkı Kalırsa Paraya Haram Bulaşır

İkincisi, Kur'ân-ı Kerîm'de Allahu Teâlâ hazretleri, kazandıktan sonra fukaranın hakkını, zekâtı nerelere sarf edeceğini bildiriyor, fıkıh kitaplarında yazıyor. Zekâtını da verecek. Mücahitlere verecek, fakirlere verecek, yolda kalmışlara verecek, borca batmışlara verecek, hadîşs-i şerîfte beyan edilen yerlere zekâtı verecek, verecek, verecek!

Bu da bir vazife. Bunu yapmazsa yine malı haramlı olur. Çünkü fakirin hakkı kaldı.

وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ

*Ve fî emvâlihîm hakkun li's-sâili ve'l-mahrûm.*¹ “Zenginîn malında fakirin, mahrumun hakkı var.”

Para ise kırkta birini verecek, öşürse mahsulün onda birini verecek, kırk devesi varsa beş deveye bir koyun verecek, kırk koyunu varsa bir koyun verecek; hayrâtını hasenâtını yapacak. Zekâtını verdi mi boynuna borç olan vazifeyi yapmış olur, rahatlar. On dan sonrasında kendisi helal olarak yer, çoluk çocuğuna harcar vesaire...

Haramdan kazandığı ile ‘Ben bunu kazandım artık, olan oldu.’ filan diye bir cami yaptırırsa, -Allah cami yapana cennette köşk ih-san edecekmiş.- haramdan bir cami yaptırırsa olur mu?

Sevabı olmaz, burada bildiriyor. Haramdan sevap olmaz! Helal kazanmışsa olurdu, haramdan kazandığından sevap olmaz. Üzerinde vebali aynen kalır.

إِذَا أَدَّنَ الْمُؤَذِّنُ خَرَجَ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسْجِدِ لَهُ
حُصَاصٌ، فَإِذَا سَكَتَ الْمُؤَذِّنُ رَجَعَ، فَإِذَا أَقَامَ الْمُؤَذِّنُ

¹ 51/Zariyat, 19.

خَرَجَ مِنَ الْمَسْجِدِ وَلَهُ ضُرَاطٌ، فَإِذَا سَكَتَ رَجَعَ،
حَتَّى يَأْتِيَ الْمَرْءَ الْمُسْلِمَ فِي صَلَاتِهِ، فَيَدْخُلَ بَيْنَهُ
وَبَيْنَ نَفْسِهِ، لَا يَدْرِي، أَزَادَ فِي صَلَاتِهِ أَوْ نَقَصَ؟ فَإِذَا
وَجَدَ ذَلِكَ أَحَدَكُمْ فَلْيَسْجُدْ سَجْدَتَيْنِ وَهُوَ جَالِسٌ قَبْلَ
أَنْ يُسَلَّمَ، ثُمَّ يُسَلِّمْ

İzâ ezzene'l-müezzinü harece's-şeytânü mine'l-mescidi lehû husâsun fe izâ sekete müezzinü racea ve izâ ekâme'l-müezzinü harece mine'l-mescidi ve lehû surâtun fe izâ sekete recea hattâ ye'tiye'l-mer'e'l-müslime fî salâtihi fe-yedhulü beynehû ve beyne nefsihi lâ yedrî ezâde fî salâtihi ev nekasa fe izâ vecede zâlike ehadüküm fe'l-yescüd secde-teyni ve hüve câlisün kable en yüsellime sümme yüsellim.

Ebû Hüreyre *radıyallahu anh'* ten Beyhâkî şöyle rivayet etmiş:

İzâ ezzene'l-müezzinü. “Müezzin ezanı okuduğu zaman.” *Harece's-şeytânü mine'l-mescid.* “Şeytan mescitten savuşur, çıkar gider.” *Lehû husâsun.* “Hızlı hızlı kaçarcasına

ve ses çıkararak o süratinden patır kütür patır kütür gider."

Husâsun, sür'atü'l-meşyi ve şiddetü'l-advî. "Hızlı koşmak" mânasına kullanılıyor-muş. Lügate baksak belki başka mânaları da vardır. *Fuâl* veznindeki mastarlar, umumiyetle hastalık, acayiplik ve sakatlık ifade eden şeylerdir.

Ezan okuduğu zaman işte böyle yalpalararak, telaşla, ne yapacağını şaşırarak, mescidden paldır küldür kaçır. İster Kayseri ezanı olsun, ister Samsun fark etmez, ezan okundu; şeytan kaçır gider.

Fe izâ sekete'l-müezzinü racea. "Ezan bitti mi geri gelir, kepaze, mel'un!"

Yine geri gelirmiş. Allah! *Eûzübillâhimi-neşşeytânirracîm.*

Fe izâ kâme'l-müezzinü harece mine'l-mescidi lehû ve lehû surâtun. "Müezzin kamet getirirken yine gider, mescitten yine kaçır."

Yellene yellene, zart zurt ses çıkara çıkara, çirkin bir şekilde yine gider.

Fe izâ sekete racea. "Kâmet getirmekten de fâriğ olunca, kamet getirmeyi de bitirince, yine gelir kepaze!"

Ezana, kâmete dayanamıyor, kaçıp gidiyor ama sonra yine gelir. Fırt fırt bir gidiyor, bir geliyor; Allah şerrinden korusun.

Hattâ ye'tiye'l-mer'e'l-müslime fî salâtihi. "Nihayet namazda müslüman kişinin yanına gelir."

Namaza durdu ya, "Allahuekber" dedi, namaza durdu. Namaza durunca yanına gelir.

Fe-yedhulü beynehüm ve beyne nefsihi. "Kendi ile nefsi arasına girer."

Kişinin nefsi ile arasına girer, aklını çeler, içini karıştırır.

Lâ yedrî ezâde fî salâtihi ev nekesa. "Bu adam da -şeytan nefsi ile kendisinin arasını kestiğinden, şuurunu vesairesini bulandırdığından, aklını karıştırdığından- namazı fazla mı kıldı, eksik mi kıldı, ya ben üç mü kılmıştım, dört mü kılmıştım, yoksa beş mi oldu bilmez, tereddüt eder." *Fe izâ vecede zâlike ehadüküm.* "Sizden biriniz böyle bir duruma düşer de böyle bir şey hissederse. *Fe'l-yescüd secdeteyni ve hüve câlisün kable en yüselli-me.* "Oturmuşken *es-selâmü aleyküm ve rahmetullah* demeden, otururken *secdeteyn* iki secde yapsın." *Sümme yüsellim.* "Sonra *es-*

selâmü aleyküm ve rahmetullah, es-selâmü aleyküm ve rahmetullah desin.”

“Otururken okunacak şeyleri tekrar okuduktan sonra selam versin.” diyor Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz hazretleri.

c. Allah Bir Kulunun Hayra Ermesini Murad Ederse Neler Olur

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا فَقَّهَهُ فِي الدِّينِ، وَزَهَّدَهُ فِي الدُّنْيَا، وَبَصَّرَهُ عِيُوبَهُ.

İzâ erâda'llâhu bi-abdin hayran fakkahahû fi'd-dîni ve zehhedehû fi'd-dünyâ ve bassarahû uyûbehû.

Enes *radıyallahu anh'ten* ve diğer râvilerden rivayet edilmiş. Bu üçüncü, sohbetimizin son hadisi.

Peygamber Efendimiz diyor ki;

İzâ erâda'llâhu bi-abdin hayran. “Allah bir kulunun hayra ermesini murad etti mi, kazançlı olmasını bahtiyar olmasını istedi mi, kulunun hayrını murad etti mi.” *Fakkahahû fi'd-dîn.* “Onu dinde bilgili, anlayışlı kılar.”

Uyanık. Namaz nasıl kılınır biliyor, oruç nasıl tutulur biliyor, zekât nasıl verilir biliyor,

namaz ne yapılırsa kabul olmaz, zekât ne yapılırsa bâtil olur, oruç ne yapılırsa sevabı kaçır; onu dininin inceliklerini bilen bir insan hâline getirir, dininde bilgili bir insan kılar. Bu bir.

İkincisi:

Ve zehhedehû fi'd-dünyâ. “Dünyayı da gözünde önemsiz olarak göstertir, dünyaya rağbetini bırakmaz, dünyanın hiçliğini, değersizliğini, geçiciliğini, önemsizliğini ona anlatır.”

Böylece dünyaya aldırmayan, önem vermeyen, dünyaya dalmayan, âhireti düşünen, âhiret için çalışan bir insan hâline getirir; iki.

Üçüncüsü:

Önce bilgilendiriyor, sonra dünyanın faniliğini hissettirip âhiret için çalışacak bir şuur veriyor. Sonra da;

Ve bassarahû uyûbehû. “Ayıplarını da ona gösterir.”

Kendisinin ayıplarını anlamak, farkına varmak kabiliyetini verir.

“Yahu, benim bu yaptığım iyi olmuyor, bu benim âhiretime yaramaz, ben bu huyumdan vazgeçeyim, ayıp ettim, günah ettim, yâ Rabbi! Beni affet.” der.

Kendi hatalarını anlattırır, gösterir, kendisine düzelttirir ve o zaman salih bir kul olur, iyi bir kul olur.

Allah bir kulu sevdi mi böyle yapar: Bir, dinde bilgilendirir; iki, âhirete rağbetlendirir, dünyadan sevgisini soğutur; üç, ayıplarının neler olduğunun farkına vardırır, düzelttirir.

“Sabah namazına kalkamıyorum, aman gayret edeyim. Çok konuşuyorum, bu kadar mâlâyani konuşmayayım. Vaktimi boşa harcıyorum, aman harcamayayım. Namaz kılarken aklımı dağıtıyorum aman derleyeyim, toparlayayım, kendimi tam vereyim. Aman şöyle, aman böyle...” derken, Allah düzeltmesini nasip eder.Allahu Teâlâ hazretleri bize de lütfeylesin. Bizi de bu konularda, bu istenilen sıfatlara sahip olmaya muvaffak eylesin.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
7 Safer 1421 / 11.05.2000

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

